

Naloga 4106B

HUMANISTIČNE TEORIJE OSEBNOSTI

ALI SMO SVOBODNI PRI SPREJEMANJU SVOJIH ODLOČITEV? ALI SMO PO NARAVI DOBRI?

1. Oglej si video Free Will (1.44 na povezavi https://youtu.be/fpSlc2_yNpM) in skušaj odgovoriti na spodnja vprašanja:
 - A. Ali naj resno študiram, da bom lahko opravljala poklic, ki me veseli ali naj sprejemem ponujeno delo, ki mi omogoča takojšen zaslužek, a me ne veseli?
 - B. Kaj mi je pomembnejše pri igranju košarke: osebno število zadetih košev ali dobri odnosi s soigralci ter uspeh celotne ekipe, a z moje strani le prispevek dobrih podaj in uspešnega pokrivanja nasprotnika?
 - C. Kako uskladiti zahteve trenerja, da čim več treniram in želje staršev, da ostajam doma in se učim, ko pa si jaz želim predvsem počitka in prijetnega druženja s svojim dekletom?
 - D. Mama ima veliko gospodinjskih opravil. Saj bi ji rad pomagal, a se ti v resnici ne ljubi in je prijetneje ležati na kavču in gledati film ter lagodno uživati. Kako boš ravnal ti?

Ko si razmišljal o odgovorih na zastavljena vprašanja si ugotavljal, ali smo oziroma koliko smo svobodni pri sprejemanju svojih odločitev. Verjetno si ugotovil, da nas včasih okoliščine prisilijo v določeno ravnanje, drugič pa se lahko odločamo po svoji volji.

Kako so na vprašanja o tem ali imamo svobodno voljo odgovarjali predstavniki humanističnih teorij?

Slika 1: "Vse se da, če se hoče" in "Kjer je volja, je tudi pot" sta dva slovenska pregovora, ki ponazarjata temeljno načelo humanističnega pristopa o tem, da se svobodno odločamo, kaj bomo napravili iz svojega življenja. Slika dostopna 10.1. 2019 na https://www.google.si/search?q=free+will&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjZkJf_7-ffAhWLY1AKHUbmbXMQ_AUIDiqB&biw=1129&bih=566

2. Spomni se na nekatere uspešne znanstvenike, umetnike ali športnike. Ali je njihova uspešnost predvsem posledica njihove volje in truda, ali so »imeli srečo« in bili ob pravem trenutku na pravem mestu? kateri dejavniki (poleg volje in truda) so še vplivali na njihovo uspešnost? (Če imaš težave pri iskanju odgovora na to vprašanje si pogledaj poglavje temeljni dejavniki oblikovanja osebnosti in ponovi vlogo dednosti, okolja in samodejavnosti pri osebnostnem razvoju).

Slika 2: Za uspeh v življenju je potrebno sprejeti prave odločitve in stopiti iz cone udobja. A za to moramo imeti tudi ustrezne pogoje in predispozicije. Slika dostopna 10.1.2019 na <https://www.google.si/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Fi.ytimg.com%2Fvi%2FtPUXFEUTqnU%2Fhqdefault.jpg&imgrefurl=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DtPUXFEUTqnU&docid=8xbFu3ZihyPG7M&tbnid=Ss5P7YpjFLSa9M%3A&vet=10ahUKEwjVqLyb8effAhURZIAKHfz6B6sQMwhrKCEwIQ..i&w=480&h=360&bih=566&biw=1129&q=humanistic%20approach&ved=0ahUKEwjVqLyb8effAhURZIAKHfz6B6sQMwhrKCEwIQ&iact=mrc&uact=8>

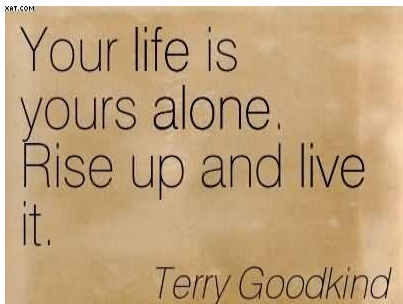
3. Humanistični psihologi so izpostavili, da se človek pomembno razlikuje od živali in da spoznanj, pridobljenih na eksperimentih z živalmi ne smemo prenašati na ljudi.

»Carl Rogers je dejal (v Freidman, 1994): »Redko je stališče v današnji psihologiji, da ima subjektivni posameznik pomembno vrednost, kar pa je bistveno; ne glede na to, kako ga drugi okarakterizirajo in ovrednotijo, posameznik je predvsem in najgloblje človek.« (Snoj, E, 2006, str. 512).

- A. Katero psihološko smer so s tem kritizirali?
- B. Katera so področja, ki so jih predvsem proučevali humanistični psihologi?
- C. Zakaj spoznanj z živali ali z duševno bolnih posameznikov ne smemo prenašati na zdrave ljudi?

4. Humanistični psihologij verjamejo, da je človek po svoji naravi dober in teži k osebni rasti

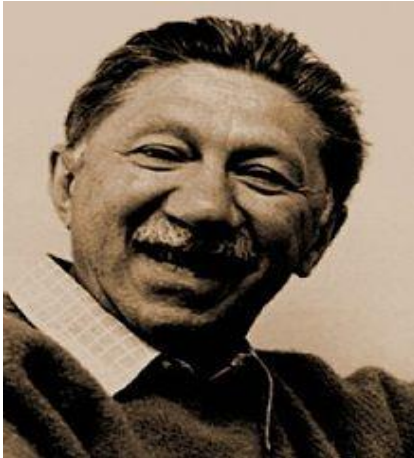
»Rogers (1995b: 27) pravi: »Moja izkušnja je, da imamo ljudje v svojem temelju pozitivno naravnost. V kontaktih s posamezniki, tudi tistimi, katerih težave so izjemno moteče, katerih obnašanje je nadvse antisocialno, katerih občutki se zdijo nadvse nenormalni, sem odkril to resnico.« (Snoj, E, 2006, str. 514).

Slika 3: Življenje je tvoje. Vzemi ga v svoje roke. Slika dostopna 10.1.2019 na https://www.google.si/search?q=life+is+yours&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiM1-iM9effAhVEmbQKHRUuCnYQ_AUIDigB&biw=1129&bih=566#imgrc=dwnChpDsX7p72M:

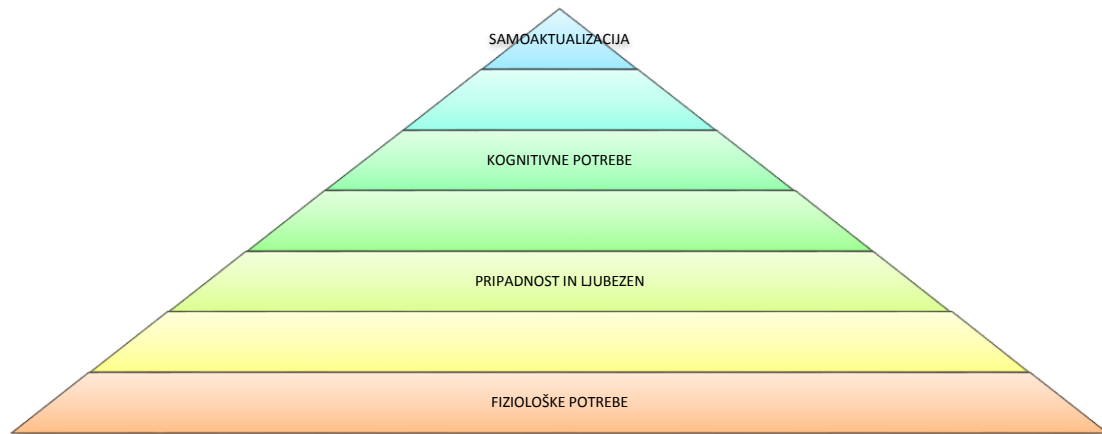
- A. Povzemi bistvo gornjih dveh citatov in ga zapiši po svojih besedah.
- B. Kritično ovrednoti prepričanje, da je človekova narava dobra. Od kod v tem primeru izvirata človekova agresivnost in destruktivnost?

5. Kdo sta glavna predstavnika humanistične psihologije na spodnjih dveh slikah (dopiši k fotografiji njuno identiteto)

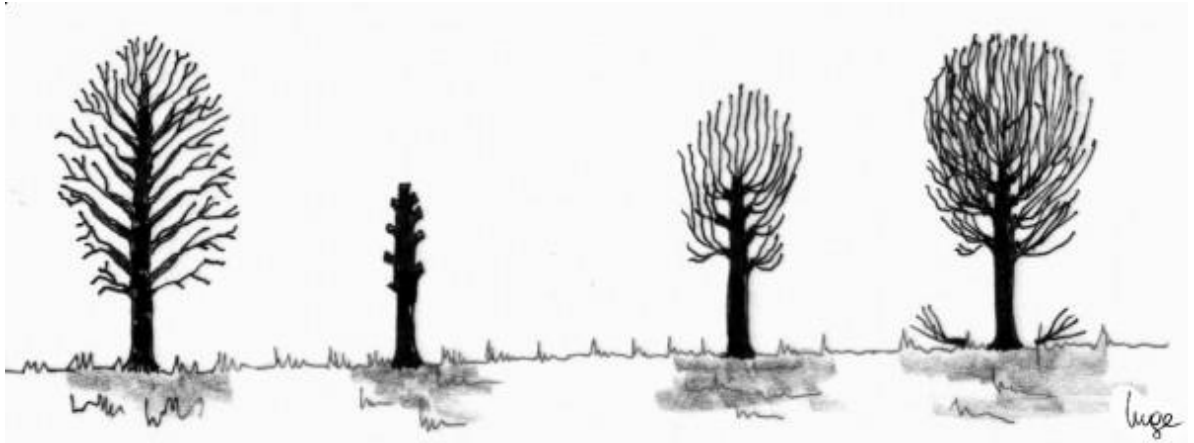
Slika 4 in 5: Abraham Maslow in Carl Rogers, sliki dostopni 11.1.2019 na google, wikimedija https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjQ4t3CLOjfAhXBalAKHTI3A44QjRx6BAGBEAU&url=https%3A%2F%2Fen.wikipedia.org%2Fwiki%2FAbraham_Maslow&psig=AOvVaw1pOsK0ZxoadbSJouqfxHzF&ust=1547379614151699

6. Eden najpomembnejših humanističnih psihologov je Abraham Maslow.
- A. **Katero področje duševnih procesov je največ proučeval Maslow?** Pomagaj si z ogledom povezave Maslow's Hierarchy of Needs (2.48) nas youtube dne 11.1.2019. Povezava: https://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=video&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwityKSQmejfAhXLmLQKHxs9BoUQtwIiKDAA&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3DO-4ithG_07Q&usg=AOvVaw3bgNos_d9kfe34SRusNfIO
- B. Katere so temeljne značilnosti Maslowove hierarhije motivov (če imaš težave pri odgovarjanju na to vprašanje si poglej še vajo s podroja motivacije o A. Maslowu ali si oglej še kakšen videoposnetek o njegovi teoriji na youtube).
- C. Pojasni, kaj je to samoaktualizacija. Katere so osebne lastnosti samoaktualiziranih posameznikov.
- D. **V spodnjo sliko (prazna polja) vpiši manjkajoče skupine potreb iz Maslowove hierarhije motivov.**

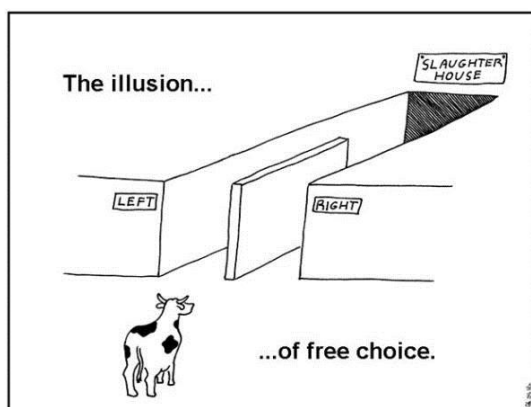
Slika 6: Maslowova hierarhija potreb, vir Logonder M., 2015, interno gradivo

7. Fenomenalno polje določa človekovo subjektivno resničnost. »Edina resničnost, ki jo lahko spoznam, je svet, kot ga zaznam in izkusim v sedanjem trenutku /.../ Kolikor je na svetu ljudi, toliko je tudi »resničnih svetov«.« (The Humanistic ..., b. d.) Resnično je po mnenju Rogersa (v Evans, 1988) tisto, kar posameznik opazi. Ni prepričan v obstoj objektivne resničnosti.« (Snoj, E., 2006, str. 513)
 - A. Kaj je značilno za fenomenološki pristop, ki so ga uporabljali humanistični psihologi?
 - B. S pomočjo gornjega citata ugotovi, ali so humanistični psihologi verjeli, da je mogoče odkriti objektivno resničnost.
 - C. S primerom ponazori, kako se subjektivni pogledi na lastnosti učitelja psihologije razlikujejo med dijaki istega razreda, katere ta učitelj poučuje.
8. Ker so psihični procesi (misli, občutki, čustva, presoje ...) med seboj neločljivo povezani, humanistični psihologi trdijo, da moramo človeka proučevati *kot celoto*.
 - A. Kako strokovno imenujemo tak pristop?
 - B. S konkretnim primerom ponazori, kako naša čustva vplivajo na naše telo in kako so naše misli povezane z našimi potrebami.
 - C. Ali ste že kdaj slišali za psihosomatske motnje? Če niste s pomočjo učbenika za psihologijo in spleta ugotovite, kakšne težave so to in kako pogosto se pojavljajo pri mladostnikih.
9. Humanistično razlago vplivov okolja na razvoj osebnosti ponazarjamo z „modelom rastline“, ki ga ilustrira spodnji citat: *„Družba ali kultura, v kateri živimo, lahko osebno rast pospešuje ali ovira. Zmožnosti za rast so v človeku in jih ni ustvarila družba, ki lahko pri rasti samo pomaga ali pa rast zavira, podobno kot lahko vrtnar pomaga vrtnici pri njeni rasti oz. njen razvoj zavira, ne more pa iz nje narediti hrasta.“* (A. Maslow, po Kompare A., 2015, str 181)

Slika 7: Rastline imajo enake potenciale, vendar so ene bolj zdrave in hitreje rastejo kot druge. Slika dostopna 12.1.2019 na <https://www.google.si/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwih99KR0OjfAhXPfFAKHZbyAW8QjRx6BAqBEAU&url=http%3A%2F%2Fwww.arborist.si%2Ftema.php%3Fpid%3D4&psig=AOvVaw3MACsLkOjUxrJVPwx9CDZ-&ust=1547382713591204>

- A. Pojasni kaj v humanistični smeri simbolizira »model rastline«.
- B. S svojim primerom ponazori kako zadovoljitev naših potreb vpliva na razvoj naših potencialov.
- C. Pozorno si oglej spodnjo sliko in razmisli o tem, koliko smo dejansko svobodni glede na to, da ne izbiramo okoliščin, v katerih živimo ali se vanje rodimo. Razmisli ali ni humanistično poudarjanje odgovornosti posameznika za svoje odločitve in osebno rast nekoliko iluzorno.

Slika 8: Včasih ne moremo izbirati in se rešiti iz neugodnih okoliščin, dostopna 11.1.2019 na https://www.google.si/search?q=free+will&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjZKJf_7-ffAhWLY1AKHUmBXMQAUIDiqB&biw=1129&bih=566#imgrc=1FGt5cMdZordIM.

10. Ker smo ljudje družbena bitja oblikujemo kulturo, ki nam po eni strani koristi, po drugi pa nas ovira na poti osebnostnega razvoja.

»Rogers (v Boeree, 1998) pravi, da ljudje na poti aktualizacije svojih potencialov oblikujemo družbo in kulturo. To je v naši naravi, saj smo družbena bitja. Toda, kaj se ob tem zgodi? S tem ko oblikujemo kulturo, ta razvije svoje lastno življenje. Namesto da bi kultura ostala če bi dolgoročno kultura, ki ovira našo aktualizacijo, izumrla, bi po vsej verjetnosti z njo izumrli tudi mi. Vendar pa Rogers (1995a) poudari, da kultura in družba v svojem bistvu nista škodljivi. Za ponazoritev uporabi zgodbo neke vrste ptičev iz Papue Nove Gvineje. Samci imajo bogato, »dramatično« pisano perje, kar odvrača napadalce samic in mladičev. K razvoju vedno bolj košatega perja je te ptiče vodila naravna selekcija. Vendar pa sta prav bogastvo in teža njihovega repa povzročila, da samec ne more več vzleteti s tal. Biti tako razbohoten, bogat in lep, samcu kot tudi celotni vrsti ne predstavlja nič dobrega. Rogers v družbi vidi neke povezave s to vrsto ptičev: izpopolnjena družba, kompleksna kultura, neverjetna tehnologija nam poleg tega, da nam pri preživetju v marsičem koristi, tudi škoduje do te mere, da nas lahko celo uniči.« (Snoj, E, 2006, str. 516,517).

- A. Iz gornjega citata izlušči in povzemi Rogersovo stališče o družbi in kulturi.
- B. Na primeru sodobnih tehnologij (računalnikov, tablic, pametnih telefonov ...) skušaj kritično komentirati zadnji stavek citata, da nam tehnologija, ki pri preživetju pogosto koristi lahko tudi škoduje. Izpostavi nekaj prednosti in pomanjkljivosti sodobnih tehnologij.

11. Humanistična psihologija je pomembno vplivala na področje vzgoje in izobraževanja.

- A. Kakšen vzgojni slog je popularizirala? (Upoštevaj, da zagovarjajo idejo, da je človek po svoji naravi dober in da sam teži k osebnostni rasti).
- B. Navedi eno prednost in eno pomanjkljivost takšnega vzgojnega sloga.

12. Izlušči in napiši pozitivne in negativne vidike humanističnega pogleda na osebnost.

Pozitivno	Negativno